

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Alevtina Õunapuu

**KAUBA TOIMETAMINE MAANTEETRANSPORDIGA
IMPORTIJATELE TOLLITERMINALIDE KAUDU**

Lõputöö

Juhendaja:

Ülle Aas

MTA TKO tollitalituse peaspetsialist

Kaasjuhendaja:

Uno Silberg, dr (maj)

Tallinn 2013

ANNOTATSIOON

Kolledž: Finantskolledž	Kuu ja aasta: mai 2013
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Kauba toimetamine importijatele maanteetranspordiga tolliterminalide kaudu.</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: Доставка товара транспортным средством импортеру через таможенный терминал.</p>	
<p>Töö autor: Alevtina Õunapuu</p>	<p>Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas.</p> <p>Allkiri:</p>
<p>Lühikokkuvõte: Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 40st leheküljest. Lõputöö koostamisel on kasutatud 18 allikat, millele on tekstis viidatud.</p> <p>Lõputöö eesmärk on analüüsida maanteetranspordiga Eestisse toodud kolmanda riigi staatusega kauba toimetamist importijatele logistika ettevõtete tolliterminalide kaudu.</p> <p>Selleks, et töö eesmärki saavutada:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Antakse ülevaade maanteetranspordiga Eestisse toodud kolmanda riigi staatusega kauba veost sihtkohta alates Eestisse sisenemisest ning ajutisest ladustamisest. 2. Antakse ülevaade kolmanda riigi staatusega kauba vastuvõtmisest volitatud kaubasaaja poolt. 3. Antakse ülevaade logistika ettevõtete pakutavatest teenustest. 4. Analüüsitakse logistika ettevõtete poolt valitud konkreetseid logistilisi lahendusi. <p>Valitud uurimismetoodikaks on kvalitatiivne uuring, mis põhineb fookusgruppi kuuluvate ettevõtjate tegevusuuringul. Andmete kogumise meetodiks on struktureeritud intervjuu.</p>	
Võtmesõnad: toll, tolliprotseduurid, volitatud kaubasaaja, Eesti	
Ключевые слова: таможня, таможенные процедуры, уполномоченный получатель товара, Эстония	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
Kaitsmisele lubatud:	
Kolledži direktor Uno Silberg	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Kaasjuhendaja: Uno Silberg	Allkiri:
Juhendaja: Ülle Aas	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1 Tolliformaalsused kauba sisenemisel maanteetranspordiga.....	5
1.1 Kauba sisenemisformaalsused ja ajutine ladustamine	5
1.2 Kauba vastuvõtmine volitatud kaubasaaja poolt.....	14
2 Kauba toimetamine logistika tolliterminalide kaudu	20
2.1 Ettevõtete pakutavad logistilised teenused.....	20
2.2 Valitud logistilised lahendused	24
KOKKUVÕTE.....	32
PE3IOME.....	34
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	36
LISA Lisaintervjuu küsimused	38

SISSEJUHATUS

Euroopa Liidu (edaspidi EL) ja kolmandate riikide vahelise kaubanduse suhtes kohaldatakse tollieeskirju ühtselt EL territooriumi kõikides osades. EL tolliterritooriumile toodud kaup kuulub tollijärelevalve alla selle saabumisest alates ja jääb sinna kuni kauba tollistaatus muutub. Kauba vabasse ringlusse lubamine annab EL välisele kaubale ühenduse kauba tollistaatuse.

Autor valis oma lõputöö teemaks kauba toimetamine importijatele maanteetranspordiga, sest kolmanda riigi staatusega kauba jõudmiseks importijani on võimalik kasutada erinevaid logistilisi lahendusi.

Lõputöö aktuaalsus tuleneb sellest, et on palju logistika ettevõtteid, kes pakuvad oma teenuseid klientidele. Kauba toimetamiseks kliendile logistika ettevõtted kasutavad erinevaid logistilised lahendused ning otsitakse vastust küsimusele, miks ja mille alusel on ettevõtjate poolt valitud konkreetsed logistilised lahendused.

Lõputöö on uudne, sest Eestisse maanteetranspordiga toodud EL välise kauba toimetamist importijatele pole uuritud. Uuringu tulemusi saab Maksu- ja Tolliamet kasutada otsuste vastuvõtmisel kas ja kuidas arendada läbiviidavaid praktikaid. Tollieeskirjade alusel on EL välise staatusega kaupa võimalik toimetada sisenemistolliasutusest maanteetranspordiga otse importijale või muusse sihtkohta (transiidi sihttolliasutusse, tolliterminali).

Lõputöö probleem seisneb selles, et kasutatakse praktikat, kus maanteetranspordiga Eestisse toodud EL välise staatusega kaupu ei toimetata otse importijatele, vaid tolliterminali kuni kauba vabastamiseks vajalike tolliformaalsuste teostamiseni. Sellega kaasneb kauba tolliprotseduurile deklareerimisel risk esitada tollile valeandmeid, kui kaupa enne tolliprotseduurile deklareerimist veokilt tolliterminali maha ei laadita ja läbi ei vaadata, sest importija on huvitatud kauba kiirest kohaletoimetamisest.

Lõputöö eesmärk on analüüsida maanteetranspordiga Eestisse toodud EL välise staatusega kauba toimetamist importijatele logistika ettevõtete tolliterminalide kaudu.

Selleks, et töö eesmärki saavutada:

1. Antakse ülevaade maanteetranspordiga Eestisse toodud EL välise staatusega kauba veost sihtkohta alates Eestisse sisenemisest ning ajutisest ladustamisest.
2. Antakse ülevaade EL välise staatusega kauba vastuvõtmisest volitatud kaubasaaja poolt.
3. Antakse ülevaade logistika ettevõtete pakutavatest teenustest.
4. Analüüsitakse ettevõtjate poolt valitud konkreetseid logistilisi lahendusi.

Valitud uurimismetoodikaks on kvalitatiivne uuring, mis põhineb fookusgruppi kuuluvate ettevõtjate tegevusuuringul. Andmete kogumiseks on meetodiks struktureeritud intervjuu.

Lõputöö koosneb kahest peatükist, millest esimene jaguneb kaheks alapeatükiks. Esimeses peatükis käsitletakse EL välise kauba importijale toimetamise võimalusi. Selleks antakse esimeses alapeatükis ülevaade kauba Eestisse sisenemisest, sealhulgas veo jätkamiseks sihtkohta transiidi tolliprotseduuri ja sisenemisdeklaratsiooni kasutamisest ning kauba ajutisest ladustamisest ja selle tingimusest. Teises alapeatükis antakse ülevaade kauba vastuvõtmisest volitatud kaubasaajana. Samuti kirjeldatakse, milliste dokumentide alusel võtavad volitatud kaubasaajad kaupa vastu oma tolliterminalides või tolli poolt kooskõlastatud kohas.

Teine peatükk koosneb kahest alapeatükist. Esimeses alapeatükis antakse ülevaade ettevõtjatega intervjuu kohta ja ettevõtjate pakutavatest teenustest, kes tegelevad kauba vastu võtmisega oma tolliterminalides. Teises alapeatükis analüüsitakse ettevõtjate poolt valitud konkreetseid logistilisi lahendusi. Milliste dokumentide alusel teostatakse kauba kontroll ning vormistatakse edasine protseduur.

Lõputöös kasutatakse peamiselt EL-is ja Eestis vastuvõetud õigusakte ning EL-i ja Maksu- ja Tolliameti juhendid. Kasutatakse allikaid nii eesti-, vene- kui ka inglise keeles.

1 TOLLIFORMAALSUSED KAUBA SISENEMISEL MAANTEETRANSPORDIGA

1.1 Kauba sisenemisformaalsused ja ajutine ladustamine

Oma teenuseid pakkuvad üle maailma logistika firmad. Kasutatakse erinevad võimalused kauba toimetamiseks. Esinevad erinevad tolliformaalsused, mis on vajalikud selleks, et tagada keeldude ja piirangutega seotud meetmete rakendamine, impordimaksude määramine ja tasumist. Kaup vabastatakse pärast tolliformaalsuste teostamist.

Eestisse toimetatud EL väline kaup kuulub tollijärelevalve alla selle saabumisest alates ja tuleb pärast tollile esitamist sisenemistolliasutusest viivitamata edasi toimetada. Tollile esitatud kaubal on esitamise järgselt ajutiselt ladustatud kauba staatus kuni sellele määratakse tollikäitlusviis. Ajutisel ladustamisel olevat kaupa võib ladustada ainult tolli heakskiidetud kohtades, milleks Eestis on tolli poolt aktsepteeritud tolliterminalid ja hoiukohad.¹

Maanteetranspordivahendiga Eestisse toimetatava EL välise staatusega kauba veo jätkamiseks sihtkohta veetakse kaupa sisenemisdeklaratsiooni (edaspidi SD) alusel või rakendatakse kauba suhtes transiidi tolliprotseduuri.²

SD võib esitada ainult isik, kellele on toll väljastanud SD esitamise loa. SD esitamise loa saamiseks esitab isik Maksu- ja Tolliametile kirjaliku või elektroonilise (k.a e-posti teel) taotluse. Toll nõuab loa taotlejalt tagatise esitamist, mis tagab tekkida võiva tollivõla. Maksu- ja Tolliamet teeb otsuse loa väljastamise või väljastamisest keeldumise kohta ja

¹Tolliseadus, 13.04.2004, jõustunud 01.05.2004 - RT I 2004, 28, 188 ... RT I, 25.10.2012, 28, § 30.

²Täiendavad juhised kauba sisenemis- ja väljumisformaalsuste teostamiseks, 05.06.2009 nr 38, jõustunud 01.07.2009 - RTL 2009, 47, 657 ... RT I, 20.11.2012, 5, §9 lg 1.

toimetab selle loa taotlejale kätte 30 päeva jooksul taotluse saamise päevast arvates. Luba hakkab kehtima peale tagatise esitamist.³

SD on võimalik esitada enne kauba saabumist ühenduse tolliterritooriumile, kui kaup saabub vahetult kolmandast riigist ja enne kauba lähetamist sisenemistolliasutusest, kui kaup toimetatakse sadamas asuvast sisenemistolliasutusest ajutise ladustamise kohta, mis ei asu vahetult sadamas. SD-ga võib alustada vedu ka vabatsoonist. SD-ga lähetatud kaup tuleb alati vedada SD-l märgitud ajutise ladustamise koha territooriumile olenemata, kas kaup seal ladustatakse või mitte.⁴

SD-l märgitakse tolliterminali või hoiukoha, kus transporditav kaup ajutiselt ladustatakse, nimi ja registrikood ning ajutise ladustamise koha loa number. Kui isik soovib kaubale tolli määratud piiraja jooksul tollikäitlusviisi rakendada seda tolliterminali või hoiukohta paigutamata, tuleb lahtrisse märkida selle tolliterminali või hoiukoha, mille territooriumil kaup peab tollikäitlusviisile suunamise hetkel asuma, nimi, registrikood ja loa number.⁵

SD-l märgitakse ka imporditolliasutus nimi ja kood, kus teostatakse tolliformaalsused Eestisse toimetatud kaubale tollikäitlusviisi rakendamiseks või kauba tolliterminali või hoiukohta paigutamiseks.⁶

Maanteetranspordivahendi sisenemistolliasutusse jõudmisel esitab isik tollile kauba ja kaubaveo saatedokumendid ning teatab sisenemisdeklaratsiooni viitenumbri. Kui kauba kohta on eelnevalt esitatud sisenemise ülddeklaratsioon, kaupade loend või manifest, teatab isik ka selle viitenumbri. Toll märgib sisenemisdeklaratsioonile kauba esitamise kuupäeva ja kellaaja. Kui sisenemistolliasutuses ilmneb, et sisenemisdeklaratsioonile märgitud andmed erinevad tegelikest andmetest, teeb tolliametnik vastavad parandused. Andmed, mida tolliametnik sisenemistolliasutuses kontrollib, on maanteetranspordivahendi registreerimisnumber, lisadokumendi viitenumber, konteineri number, tolliterminali või hoiukoha nimi ja registrikood, imporditolliasutuse andmed.⁷

³ Kaupade vedu sisenemisdeklaratsiooniga, juhised kliendile, lk 4.

⁴ Kaupade vedu sisenemisdeklaratsiooniga, juhised kliendile, lk 5.

⁵ Kaupade vedu sisenemisdeklaratsiooniga, juhised kliendile, lk 8.

⁶ Täiendavad juhised kauba sisenemis- ja väljumisformaalsuste teostamiseks, §11 lg 6.

⁷ Täiendavad juhised kauba sisenemis- ja väljumisformaalsuste teostamiseks, § 13.

Veterinaar- ja Toiduameti (VTA) või Taimetoodangu Inspektsiooni (TTI) kontrolli alla kuuluvate kaupade sisseveol ühenduse tolliterritooriumile alustab tolliametnik SD vormistust peale seda, kui TTI järelevalveametniku poolt on kauba saatedokumentidele tehtud märge vastava kontrolli läbiviimise kohta ja/või VTA järelevalveametniku poolt on väljastatud ühtne sisseveo veterinaardokument.⁸

Kui toll otsustab sisenemistolliasutuses kaupa kontrollida ja avastab deklareerimata kaupa, loetakse seda tollieeskirjade rikkumiseks. Deklareerimata kauba kohta tuleb isikul vormistada uus SD. Samuti loetakse tollieeskirjade rikkumiseks, kui toll avastab kontrolli käigus deklareeritud kauba puudumise või puudujäägi. Sel juhul on tegemist valeandmete esitamisega. SD-le tehakse märge kaupade mittesaabumise kohta.⁹

Toll võib kauba puutumatus tagamiseks panna transpordivahendile või kaubale tollitõkendi, mille numbrid märgib tolliametnik sisenemisdeklaratsioonile. Kui kaubale või transpordivahendile ei ole võimalik tollitõkendit paigaldada, võib toll keelata kauba veo sisenemisdeklaratsiooni alusel. Toll märgib sisenemisdeklaratsioonile piiraja, mille jooksul tuleb kaup tolliterminali või hoiukohta toimetada. Piiraja määramisel võetakse arvesse kauba sisenemistolliasutusest tolliterminali või hoiukohta toimetamiseks ja tolliformaalsuste teostamiseks kuluvat aega. Piirae märgitakse tundides. Toll teeb elektroonilisest andmetöötlussüsteemist sisenemisdeklaratsiooni väljatrüki, mis antakse isikule, kes esitas kauba ja kaubaveo saatedokumendid.¹⁰

Sisenemisdeklaratsiooni esitaja teavitab tolli transpordivahendi jõudmisest kauba asukohaks märgitud tolliterminali või hoiukoha territooriumile. Teavituseks on kaupade ladustamise korral ladustamisteate esitamise tolliterminali või hoiukoha pidaja poolt piiraja jooksul, kohesel tolliprotseduurile suunamisel tollideklaratsiooni esitamine piiraja jooksul. Sihtkohta jõudmisel võib kauba transpordivahendilt maha laadida pärast tollilt kauba mahalaadimisloa saamist. Toll annab mahalaadimisloa elektroonilise andmetöötlussüsteemi vahendusel.¹¹ Tollideklaratsiooni esitamisel on mahalaadimisloaks deklareeritud kauba vabastamine. Kui veokile või kaubale on paigaldatud tollitõkend, on mahalaadimise loa andmine ka tollitõkendi eemaldamise loaks, kohesel tollideklaratsiooni

⁸ Kaupade vedu sisenemisdeklaratsiooniga, juhised kliendile, lk 11.

⁹ Kaupade vedu sisenemisdeklaratsiooniga, juhised kliendile, lk 12.

¹⁰Täiendavad juhised kauba sisenemis- ja väljumisformaalsuste teostamiseks, § 14-16.

¹¹Täiendavad juhised kauba sisenemis- ja väljumisformaalsuste teostamiseks, § 18.

esitamisel on tollitõkendi eemaldamise loaks deklareeritud kauba vabastamine. Kaup peab tollilt mahalaadimisloa saamiseni asuma vedu teostanud transpordivahendil.¹² Kauba kohese tolliprotseduurile deklareerimisega seda veokilt maha laadimata ja läbi vaatamata kaasneb risk esitada tollile valeandmeid.

Kui EL välise staatusega kauba suunamiseks sisenemistolliasutusest sisemaale kasutatakse transiidiprotseduuri, toimub kauba vedu lähtetolliasutusest sihttolliasutusse välistransiidiprotseduuriga T1, mis võimaldab EL territooriumil EL välise staatusega kaupu ühest kohast teise liigutada. Protseduur T1 hõlmab EL välise kauba vedu nii, et peatatud on tolli- ja muude maksude tasumine ja meetmete rakendamine ajani, mil kaup jõuab sihtkohta ühenduses.¹³ Ühenduse transiidiprotseduuri raames täidetakse formaalsused elektroonselt transiidi elektroonses andmetöötlussüsteemis NCTS, mis on elektrooniliste teadete vahetamisel põhinev arvutipõhine transiidisüsteem, sealhulgas vahetatakse teateid ettevõtjate ja tolli vahel, ühe riigi tolliasutuste vahel, eri riikide tolliasutuste vahel ning eri riikide ja Euroopa Komisjoni vahel.¹⁴

Ühenduse välistransiidiprotseduuri haldaja on printsipaal.¹⁵ Kohustuste täitmise tagamiseks peab printsipaal andma tagatise, mis katab kauba liikumise ajal peatatud maksude summa. See tagatis võib olla sularahasissemakse või käendajana tegutseva finantsasutuse võetud maksekohustus.¹⁶

Lähtetolliasutuses transiidideklaratsiooni koostades taotleb printsipaal kauba suhtes transiidiprotseduuri kohaldamist. Lähtetolliasutus määrab kauba sihttolliasutusele esitamise tähtaja ja paigaldab koormaruumile tollitõkendi, välja arvatud juhul kui dokumentides esitatud kauba kirjeldus võimaldab seda kergesti identifitseerida.¹⁷

Kaupade vabastamisel trükib lähtetolliasutus transiidi elektroonses andmetöötlussüsteemist NCTS transiidi saatedokumendi, mis liigub koos kaubaga

¹² Kaupade vedu sisenemisdeklaratsiooniga, juhised kliendile, lk 13.

¹³ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustik, Nõukogu määrus (EMÜ) nr 2913/92, (2007), artikkel 91.

¹⁴ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, Komisjoni määrus (EMÜ) nr 2454/93,2. (seisuga 28.12.2012), artikkel 344a ja 353a.

¹⁵ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustik, artikkel 96.

¹⁶ Transit manual, Taxud/A3/0007/2010, p 32,33.

¹⁷ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, artikkel 356 ja 357.

sihttolliasutusse ning edastab elektroonilised andmed deklareeritud sihttolliasutusele, kasutades elektroonilist sõnumit „Eeldatava saabumise teade”.¹⁸

Transiidiprotseduuri haldajana vastutab printsipaal pärast kauba transiiti lubamist selle eest, et kaup esitatakse ettenähtud aja jooksul sihttolliasutuses puutumatul kujul (vajaduse korral koos puutumata tollitõkendiga) ning koos transiidi saatedokumendiga. Kauba esitamise eest sihttolliasutuses vastutavad ka muud isikud.¹⁹ Sihttolliasutus teavitab lähtetolliasutust kauba saabumisest selle sihttolliasutuses esitamise kuupäeval kasutades sõnumit „Saabumisteatis” ja kontrolli tulemustest hiljemalt kuuendal päeval pärast kauba esitamist sihttolliasutusele kasutades sõnumit „Kontrollitulemid”. Kui lähtetolliasutus ei ole eelnimetatud sõnumeid tähtaja jooksul saanud, algatab ta päringuprotseduuri, et saada vajalikku teavet transiidiprotseduuri lõpetamiseks.²⁰

EL välise staatusega kauba liikumine ühenduses võib toimuda ka TIR-märkmiku (TIR konventsiooni) alusel tingimusel, et liikumine algas või lõpeb väljaspool ühendust, või see on seotud kaubasaadetisega, mis tuleb maha laadida ühenduse territooriumil ja seda transportitakse koos kolmandas riigis mahalaaditava kaubasaadetisega, või vedu toimub kahe ühenduses asuva punkti vahel kolmanda riigi territooriumi kaudu.²¹

TIR-süsteem loodi selleks, et vähendada veokorraldajate tekkivaid raskusi, samal ajal võimaldades tollile rahvusvahelist kontrollisüsteemi, mis asendaks traditsioonilisi riiklikke protseduure, kuna kaitseb tõhusalt tollituluseid igas riigis, kust kaup läbi toimetatakse.²²

Tagamaks minimaalset vahelesegamist kaupade liikumisel ja kindlustamaks tollivõimudele maksimaalset garantiid kõigis transiitmaades, sisaldab TIR-režiim viis põhinõuet – TIR-transiidisüsteemi viis sammast. Esimene on, et kaupa tuleb vedada turvalistes veokites või konteinerites, mis on suletud tollitõkendiga. Teiseks kogu TIR-veo ajaks peatatud tolli- ja muud maksud peavad kogu teekonna vältel olema kaetud rahvusvaheliselt kehtivate tagatisega. Iga riigi garantiühing tagab selliste tolli- ja muude maksude tasumise, mida võidakse nõuda selles riigis TIR-veo käigus ilmneva eeskirjade eiramise tõttu. Kolmandaks

¹⁸ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, artikkel 358.

¹⁹ Transit manual, p 32,33.

²⁰ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, artikkel 363 ja 365.

²¹ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustik, artikkel 91.

²² TIR-käsiraamat, 2007, Euroopa Majanduskomisjon, alapeatükk 1.1.4.

kaubaga peab kaasas olema rahvusvaheliselt tunnustatud tollidokument (TIR-märkmik), mis tõendab tagatise olemasolu, mida alustati lähteriigis ja mille ülesanne on täita tollikontrolli dokumendi osa nii lähteriigis, transiitriigis ja sihtriigis. Neljandaks tuleb lähteriigis rakendatud tollikontrolli meetmeid tunnustada kõigis transiitriikides ja sihtriikides, seetõttu tollitõkendiga veokites ja konteinerites TIR-protseduuri alusel veetavat kaupa vahetolliasutustes üldjuhul läbi ei vaadata. Ning viiendaks peavad isikud TIR-protseduurile juurdepääsuks vastama nõuetele.²³

TIR-märkmik, rahvusvaheline tollidokument, moodustab TIR-süsteemi selgroo ja ühtlasi tõendab rahvusvahelise tagatise olemasolu TIR-süsteemis veetava kauba puhul. Esitades kehtiva TIR-märkmiku, milles on rahvusvahelise organisatsiooni ja märkmikku väljaandva ühingu nimetus, tempel ja allkirjad ning mille on vedaja nõuetekohaselt täitnud, on see iseenesest tõendus tagatise olemasolu ja selle kehtivuse kohta. TIR-märkmik jääb kehtivaks TIR-veo lõpetamiseni viimases sihtolliasutuses, eeldades, et märkmik võeti kasutusele lähtetolliasutuses väljaandva ühingu poolt ettenähtud ajal.²⁴ Kaupa on lubatud vedada TIR-märkmiku alusel siis, kui osa TIR-veost toimub maanteel.²⁵

TIR-märkmiku valdaja esitab TIR-märkmiku andmed sisenemistolliasutuses elektroonselt. Elektroonselt esitusest võib loobuda vaid juhul, kui tolliasutuse transiidipõhine arvutisüsteem ei tööta, või TIR-märkmiku andmete esitamise arvutiprogramm ei tööta, või TIR-märkmiku andmete esitamise arvutiprogrammi ja tolliasutuste vaheline ühendus ei tööta. Kaupade vabastamisel TIR-veoetapiks trükib sisenemistolliasutus transiidi elektroonselt andmetöötlussüsteemist NCTS transiidi saatedokumendi, mis tuleb hoida koos märkmiku lehega nr 2, ning edastab elektroonilised andmed deklareeritud sihtolliasutusele, kasutades elektroonilist sõnumit „Eeldatava saabumise teade”. TIR-veoetapi lõpetamiseks sihtolliasutuses esitatakse tollile TIR-märkmik ja kaup. Sihtolliasutus täidab kontrollkontsu nr 2, säilitab TIR-märkmiku lehe nr 2 ja transiidi saatedokumendi ning kasutab sõnumit „Saabumisteade”, et teavitada sisenemistolliasutust kauba saabumisest samal päeval, kui see esitatakse sihtolliasutusele.²⁶

²³ TIR-käsiraamat, punkt 1.2.

²⁴ TIR-käsiraamat, punkt 1.2.3.

²⁵ TIR konventsioon, 1975, täiendatud seisuga 01.01.2012, lk 5.

²⁶ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, artikkel 454.

Sihttolliasutusse välistransiidiprotseduuriga T1 või TIR-märkmikuga saabunud ja esitatud kaup paigutatakse pärast saabumise registreerimist ajutisele ladustamisele tolliterminali või hoiukohta või suunatakse koheselt mõnele tolliprotseduurile.

Kaup paigutatakse tolliterminali või hoiukohta ajutisele ladustamisele transiidi saatedokumentide alusel.²⁷ Tagamaks kaupade tollijärelevalvet paigaldab toll kaupadele transpordiks ajutise ladustamise kohta tollitõkendi.²⁸ Kaup peab tollilt mahalaadimisloa saamiseni asuma vedu teostanud transpordivahendil. Mahalaadimisloa saamiseks on kaupade ladustamise korral vajalik elektroonse ladustamisteate esitamine tolliterminali või hoiukoha pidaja poolt ja selle aktsepteerimine tolli poolt. Ladustamisteate aktsepteerimine on ühtlasi laopidajale infoks, et toll ei soovi ise tõkendit eemaldada. Tollideklaratsiooni esitamisel on mahalaadimisloaks deklareeritud kauba vabastamine.²⁹

Tolliterminali või hoiukoha pidamiseks on vaja luba. Tolliterminalis osutatakse laoteenust ja seal võivad kaupa ladustada kõik kaupa Eestisse toimetavad isikud, hoiukohas ladustatakse kaupa, mille saajaks on hoiukoha pidaja. Tolliterminali ja hoiukoha pidaja on Eesti isik. Tolliterminali pidamise loa ja hoiukoha pidamise loa väljastab ja tunnistab kehtetuks toll. Toll keeldub tolliterminali või hoiukoha pidamise loa väljastamisest, kui tolliterminal või hoiukoht ei vasta tollieeskirjades ettenähtud nõuetele; hoiukoha loa taotleja on kaupa importinud vähema aja kui ühe aasta jooksul enne taotluse esitamise päeva; taotlus ei ole tolli rahuldavalt põhjendatud, isikul ei ole tolli rahuldavat tagatist; isiku raamatupidamine ei võimalda tollil taotleja tegevust kontrollida; isikul ei ole täpset arvepidamist kauba liikumise kohta; isiku ärialane reputatsioon ei ole laitmatu; isikul on kauba importimisel ja eksportimisel kogutavate maksude osas maksuvõlg; isiku esitatud andmed ei ole tõesed.³⁰

Tolliladu, tolliterminal ja hoiukoht on nende pidaja kasutuses olev tolli poolt tollilaona, tolliterminalina või hoiukohana aktsepteeritud hoone, ruum või tolli poolt aktsepteeritud viisil selgelt märgistatud ruumi osa, taraga piiratud või tolli poolt aktsepteeritud viisil

²⁷Nõuded tollilaole, tolliterminalile ja hoiukohale, tollilao, tolliterminali ja hoiukoha pidamise loa väljastamise, loa kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise ning kauba hoidmise kord, 27.04.2004 nr 100, jõustunud 03.05.2004, RTL 2004, 54, 919 ... RT I, 28.11.2012, 11, §13.

²⁸Maksu- ja Tolliamet asutusesiseseks kasutamiseks (2010), „Transiidiprotseduurirakendamise täiendavad juhised”.

²⁹Maksu- ja Tolliamet, „Kaubasaajatele, kes saavad kaupa transiidiprotseduuri alusel”, <www.emta.ee/public/toll/Kaubasaajatele_kes_saavad_kaupa_transiidiprotseduuriga_1.pdf>, (27.01.2013).

³⁰Tolliseadus, § 30.

selgelt märgistatud valvatav territoorium või vedelike ladustamiseks ettenähtud statsionaarne mahuti. Tolliladu võib olla ka Eestis registreeritud punkrilaev. Tollilao, tolliterminali ja hoiukoha sisse- ja väljapääsud ning mahutid peavad võimaldama tollitõkendi panemist. Tara ei tohi võimaldada transpordivahendi läbisõitu ilma sissemurdmisjälgi jätmata või tollitõkendit rikkumata. Hoiukoht ei tohi asuda tollikontrolli tsoonis. Toll võib tollilao, tolliterminali ja hoiukoha pidajale esitada täiendavaid nõudmisi kauba puutumatus tagamiseks.³¹

Ajutisel ladustatud kaubaga võib teha ainult selliseid toiminguid, mis on vajalikud kauba muutmata kujul säilitamiseks, muutmata selle välimust või tehnilisi näitajaid, ilma et eelõeldu piiraks seda, et pärast kauba esitamist tollile võib tollikäitlusviisi määramiseks seda tolli loal kontrollida ning sellest proove ja näidiseid võtta. Selline luba antakse taotluse korral isikule, kellel on õigus kaubale tollikäitlusviisi määrata.³² Kauba ladustaja võib tolli loal tolliterminalis ja hoiukohas teostada kauba läbivaatust, teha kauba säilimiseks ja kahjustuse vältimiseks vajalikke toiminguid, parandada kauba pakendit, sorteerida ja komplekteerida kaupa, valmistada kaupa ette müügiks ja transpordiks, võtta kaubast proove ja näidiseid ja teha muid ühenduse tolliseadustiku artikliga 52 kooskõlas olevaid toiminguid.³³

Ajutiselt ladustatud kaubale tuleb ettenähtud tähtpäevaks määrata tollikäitlusviis. Tollikäitlusviisi määramise eest vastutab kauba ladustaja. Tolliterminalis on ladustajaks kauba saaja või tema esindaja. Hoiukohas on ladustajaks hoiukoha pidaja. Tollikäitlusviisi määramiseks teostatakse tolliformaalsusi. Mereteed mööda veetava ja sadama territooriumil paiknevasse tolliterminali kauba paigutamise korral 45 kalendripäeva jooksul ülddeklaratsiooni esitamise päevast arvates. Muul viisil veetava kauba korral 20 kalendripäeva jooksul ülddeklaratsiooni esitamise päevast arvates. Kui olukord seda nõuab, võib toll määrata lühema tähtaja või lubada tähtaegade pikendamist. Sellist tähtaega ei või pikendada rohkem kui olukorrast tulenev tegelik vajadus seda nõuab.³⁴

³¹ Nõuded tollilaoale, tolliterminalile ja hoiukohale, tollilao, tolliterminali ja hoiukoha pidamise loa väljastamise, loa kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise ning kauba hoidmise kord, § 1.

³² Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustik, peatükk 5.

³³ Nõuded tollilaoale, tolliterminalile ja hoiukohale, tollilao, tolliterminali ja hoiukoha pidamise loa väljastamise, loa kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise ning kauba hoidmise kord, §24.

³⁴ Maksu ja Tolliameti, „Ajutine ladustamine” <www.emta.ee/index.php?id=857>, (23.11.2012).

Kui kaubale tollikäitlusviisi määramiseks vajalikke formaalsusi ei ole asunud täitma tähtaja jooksul, võtab toll viivitamata kõik kauba olukorra lahendamiseks vajalikud meetmed, sealhulgas kauba müük. Kuni olukorra lahendamiseni võib toll kauba valdaja vastutusel ja kulul korraldada kõnealuse kauba toimetamise teatavasse tollijärelevalve all olevasse kohta.³⁵

Eestisse toimetatud EL väline kaup kuulub tollijärelevalve alla selle saabumisest alates ja tuleb pärast tollile esitamist sisenemistolliasutusest viivitamata edasi toimetada. On erinevaid võimalusi EL välise kauba toimetamiseks maanteetranspordiga sisenemistolliasutusest sihtkohta. SD-ga võib kaupa vedada sisenemistolliasutusest otse kauba ajutise ladustamise kohta (tolliterminal, hoiukoht). SD alusel toimunud vedu tuleb lõpetada piiraja jooksul ajutise ladustamise kohas, kas kauba paigutamisega ajutisele ladustamisele või suunamisega tolliprotseduurile.

Kokkuvõtvalt selgus, et transiidiprotseduuriga ei saa EL välise staatusega kaupa toimetada sisenemistolliasutusse otse importijale, vaid tuleb toimetada sihttolliasutusse, kust pärast saabumise registreerimist võib vedu jätkuda ajutise ladustamise kohta (tolliterminal, hoiukoht) või deklareeritakse kohe tolliprotseduurile. Sihttolliasutuses veokil asuva kauba deklareerimisega tolliprotseduurile võtab importija riski esitada tollile valeandmeid. Kauba läbivaatamiseks tuleb see toimetada sihttolliasutusest ajutise ladustamise kohta, milleks Eestis on tolliterminalid ja hoiukohad.

Kolmanda riigi staatusega kauba liikumine ühenduses võib toimuda ka TIR- märkmiku alusel. TIR-märkmikuga tohib vedada kaupa sel juhul, kui osa TIR-veost toimub maanteel. TIR-veoks kasutatavad veokid ja konteinerid suletakse tollitõkendiga. Kogu TIR-veo ajaks peatatud tolli- ja muud maksud peavad kogu teekonna vältel olema kaetud rahvusvaheliselt kehtivate tagatisega, mida tagab iga riigi garantiühing. TIR-vedu tuleb lõpetada piiraja jooksul sihttolliasutuses kauba saabumise registreerimisega, mille järel võib kauba transiidi saatedokumendi alusel paigutada ajutisele ladustamisele tolliterminali või hoiukohta või suunata kohe tolliprotseduurile. TIR-veo formaalsused täidetakse elektroonselt rahvusvahelises transiidi andmetöötlussüsteemis NCTS, mis võimaldab kiirelt vahetada teateid ettevõtjate ja tolli vahel.

³⁵ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustik, peatükk 5.

1.2 Kauba vastuvõtmine volitatud kaubasaaja poolt

Enne, kui kaup vastu võtta volitatud kaubasaajana, peab esitama Maksu- ja Tolliametile kirjalik taotlus. Volitatud kaubasaajal võib olla oma hoiukoht, kus ta saab kaup vastu võtta või tolliga kooskõlastatud kohas. Samuti peab jälgima erinevaid tollieeskirju kauba vastuvõtmisel, et kõik oleks kooskõlas.

Kui rääkida volitatud kaubasaajast, siis see on isik, kellel on lubatud oma valdustes või mõnes muus kindlaksmääratud kohas vastu võtta transiidiprotseduuril olevat kaupa seda sihttolliasutusele koos transiidi saatedokumentidega esitamata. Seda lihtsustust võib kasutada ainult isik, kellel on elektrooniline ühendus pädeva tolliasutusega.³⁶

Reeglina esitatakse transiidiprotseduurile suunatud kaup koos transiidi saatedokumentidega sihttolliasutusele. Volitatud kaubasaaja võib siiski oma loa alusel kaupa vastu võtta oma valdustes või mis tahes muus kindlaksmääratud kohas.³⁷

Volitatud kaubasaaja staatuse saamiseks on vaja tolli luba. Luba võib taotleda printsipaal või kauba saaja.³⁸ Seda taotletakse kirjalikult. Taotlus tuleb allkirjastada ja dateerida. Taotleja peab pädevatele asutustele andma kogu teabe, mida on taotluse kaalumiseks vaja. Taotlus tuleb esitada selle riigi pädevatele asutustele, kus on loa taotleja alaline elu- või asukoht. Loa andmine või sellest keeldumine toimub kooskõlas riigi siseriiklike õigusaktide üldsätetega ja ka ühenduse/ühistransiidi protseduuri käsitlevate õigusnormidega. Ühenduses on menetluse tähtaeg kolm kuud alates taotluse esitamise kuupäevast.³⁹

Enne loa andmist kontrollivad pädevad asutused, kas üldtingimused ja taotletava lihtsustuse eritingimused on täidetud. Luba antakse välja ainult isikutele kelle asukoht on ühenduses, tingimusel, et luba kasutada üldtagatist antakse ainult selles liikmesriigis asuvatele isikutele, kus tagatis tuleb esitada. Luba antakse isikutele, kes kasutavad korrapäraselt ühenduse transiidiprotseduure või kelle kohta toll teab, et nad on suutelised täitma selle korraga seotud kohustused, või kes võtavad volitatud kaubasaaja osutatud

³⁶ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, artikkel 406.

³⁷ *Transit manual*, p 351.

³⁸ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, artikkel 372.

³⁹ *Transit manual*, p 415,416.

lihtsustuse alusel korrapäraselt vastu ühenduse transiidiprotseduuril olevat kaupa. Samuti isikud, kes ei ole tõsiselt ega pidevalt rikkunud tolli- ega maksuseadusi. Lihtsustuse nõuetekohase kohaldamise tagamiseks antakse luba ainult juhul, kui toll on suuteline tegema protseduuri järelevalvet ja kontrolli, ilma et sellega kaasneks asjaomase isiku nõuetega võrreldes ülemääraseid haldusprobleeme ning asjaomane isik peab arvestust, mis võimaldab tollil teha tõhusat kontrolli. Luba sisaldab kogu teavet, mida ettevõtjal on vaja asjaomase lihtsustuse nõuetekohaseks kohaldamiseks ja tollil selle kontrollimiseks. Eelkõige loas täpsustatakse sihttolliasutus või -asutused, kes vastutavad volitatud kaubasaaja poolt vastu võetava kauba eest. Aeg, mille jooksul volitatud kaubasaaja saab sihttolliasutuselt sõnumi „Mahalaadimisluba”, sõnumi „Eeldatava saabumise teade”. Samuti keelatud kaubakategooriad ja kauba liikumise keeld. Ning toll täpsustab kõnealuses loas, kas sihttolliasutus peab võtma meetmeid enne seda, kui volitatud kaubasaaja võib saadud kaupa käsutama asuda.⁴⁰ Luba kehtib alates selle väljaandmise kuupäevast. Loas on öeldud, et loa omanik peab pärast loa saamist tollile teatama kõikidest asjaoludest, mis võivad mõjutada selle kehtivuse jätkumist või sisu. Taotluse tagasilükkamise otsus tehakse kirjalikult ja seda põhjendatakse.⁴¹

Nii tolliametnikud, kui ka volitatud ettevõtted kasutavad NCTS, mis tähendab transiidi andmevahetuse süsteemi. NCTS võimaldab volitatud kaubasaajatel võtta vastu kaupa ja selle saatedokumente oma valdustes, saata saabumisteade elektrooniliselt vastavasse sihttolliasutusse, vastu võtta ja saata elektrooniliselt tollile edaspidiseid teateid kauba mahalaadimise lubamise ning selle tulemuste kohta.⁴² Kui kaup jõuab volitatud kaubasaaja valdustesse või loas kindlaks määratud kohta, siis volitatud kaubasaaja teatab pädevale sihttolliasutusele viivitamata kauba saabumisest, kasutades sõnumit „Saabumisteade”, milles on andmed veo ajal toimunud vahejuhtumite kohta, seejärel ootab volitatud kaubasaaja enne mahalaadimist sõnumit „Mahalaadimisluba”. Saadab pärast sõnumi „Mahalaadimisluba” saamist sihttolliasutusele hiljemalt kolmandal päeval pärast kauba saabumist sõnumi „Mahalaadimismärkused”, mis sisaldab kõiki üksikasju kooskõlas loas kindlaks määratud tingimustega ning annab sihttolliasutuse käsutusse või saadab talle vastavalt loas sätestatud tingimustele kaubaga kaasas oleva transiidi saatedokumendi –

⁴⁰ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, artikkel 373 ja 407.

⁴¹ *Transit manual*, (2010), p 416.

⁴² *Transit manual*, (2010), p 44,45.

transiidi/julgeoleku saatedokumendi eksemplari. Viimasena sihttolliasutus kannab sõnumis „Kontrollitulemid” olevad andmed arvutisüsteemi.⁴³

Kaubasaaja taotluse alusel võib toll lubada TIR-protseduuri alusel veetavat kaupa vastu võtta kaubasaaja valdustes või mõnes muus kindlaksmääratud kohas, andes kaubasaajale volitatud kaubasaaja staatuse. Luba antakse ainult nendele isikutele, kelle asukoht on ühenduses. Isikud, kes saavad korrapäraselt kaupa, millele on kohaldatud TIR-protseduuri või kelle puhul toll teab, et nad suudavad täita korraldusest tulenevaid kohustusi, ja kes ei ole oluliselt ega korduvalt rikkunud tolli- ega maksuseadusi. Samuti isikud, kes peavad kasutama sihttolliasutusega suhtlemisel andmetöötlustehnikat. Lihtsustuse nõuetekohase kohaldamise tagamiseks antakse luba ainult juhul, kui toll on suuteline tegema protseduuri järelevalvet ja kontrolli, ilma et sellega kaasneks asjaomase isiku nõuetega võrreldes ülemääraseid haldusprobleeme ning asjaomane isik peab arvestust, mis võimaldab tollil teha tõhusat kontrolli. Luba kohaldatakse eranditult ainult selles liikmesriigis, kus luba välja anti. Luba kohaldatakse ainult nendel TIR-veoetappidel, mille lõplik mahalaadimiskoht on selles loas sätestatud valdustes.⁴⁴

Taotlus lihtsustuse kohaldamiseks (edaspidi „taotlus”) kuupäevastatakse ja allkirjastatakse. Taotlus peab sisaldama üksikasju, mille alusel toll saab kontrollida, kas lihtsustuse kohaldamiseks vajalikud tingimused on täidetud. Taotlus esitatakse taotleja asukoha liikmesriigi tollile. Luba antakse välja või taotlus lükatakse tagasi kolme kuu jooksul taotluse esitamise kuupäevast alates. Loa kuupäevastatud ja allkirjastatud originaaleksemplar ning üks või mitu koopiaeksemplari antakse loa omanikule. Loas määratakse kindlaks lihtsustuse kohaldamise tingimused ning sätestatakse tegevus- ja kontrollimeetodid. Luba kehtib alates selle väljaandmise kuupäevast. Loa omanik teatab tollile kõikidest pärast loa andmist ilmnenuid asjaoludest, mis võivad mõjutada loa kehtivust või sisu. Otsuse jõustumise kuupäev märgitakse otsusesse, millega luba tunnistatakse kehtetuks või muudetakse. Toll säilitab taotlused ja neile lisatud tõendavad dokumendid ning välja antud lubade koopiaid. Kui taotlus jäetakse rahuldamata või luba tühistatakse või tunnistatakse kehtetuks, säilitatakse taotlust ja vastavalt asjaoludele kas taotluse tagasilükkamise või kehtetuks tunnistamise otsust ning kõiki lisatud tõendavaid

⁴³ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, artikkel 408.

⁴⁴ *Ibid*, artikkel 454a lg 1-2.

dokumente vähemalt kolm aastat alates selle kalendriaasta lõpust, millal taotlus jäeti rahuldamata või luba tühistati või kehtetuks tunnistati.⁴⁵

Eelkõige loas täpsustatakse sihttolliasutus või -asutused, kes vastutavad volitatud kaubasaaja poolt vastu võetava kauba eest. Täpsustatakse keelatud kaubakategooriad ja kauba liikumise keeld. Toll täpsustab kõnealuses loas, kas sihttolliasutus peab võtma meetmeid enne seda, kui volitatud kaubasaaja võib saadud kaupa käsutama asuda. Seejärel aeg, mille jooksul volitatud kaubasaaja saab sihttolliasutuselt sõnumi „Mahalaadimisluba” sõnumi „Eeldatava saabumise teade” andmetega⁴⁶ ja sihttolliasutus säilitab transiidi saatedokumendi – transiidi/julgeoleku saatedokumendi ja kaupa kontrollitakse peamiselt lähtetolliasutuselt saadud sõnumi „Eeldatava saabumise teade” alusel.⁴⁷

Kauba jõudmisel tema valdustesse või eelnevalt käsitlevas osutatud loas märgitud kohta tuleb volitatud kaubasaajal täita vastavalt loas sätestatud korrale järgmised kohustused. Esimesena peab teavitama sõnumiga „Saabumisteade” viivitamata sihttolliasutust kaupade saabumisest, sealhulgas kõigist eeskirjade eiramistest veo ajal. Teiseks tuleb oodata enne mahalaadimist sõnumit „Mahalaadimisluba”. Seejärel kirjendada viivitamata mahalaadimise andmed dokumentidesse. Siis saatma sihttolliasutusele hiljemalt kolmandal päeval pärast kaupade saabumist märkused mahalaadimise kohta, sealhulgas eeskirjade mis tahes eiramiste kohta. Volitatud kaubasaaja tagab, et TIR-märkmik ja transiidi saatedokument – transiidi/julgeoleku saatedokument esitatakse viivitamata sihttolliasutusele. Kõnealune asutus täidab TIR-märkmiku kontrollkontsu nr 2 ja tagab, et TIR-märkmik tagastatakse TIR-märkmiku valdajale või tema poolt volitatud isikule. Siht- või väljumistolliasutus säilitab lehe nr 2. TIR-veoetapi lõpetamise kuupäevana käsitatakse osutatud dokumentides märgitud kuupäeva. Juhul kui veo ajal toimus eeskirjade rikkumisi või vahejuhtumeid⁴⁸, siis edastab sihttolliasutus sõnumi „Kontrollitulemid” lähte- või sisenemistolliasutusele hiljemalt kuuendal päeval pärast kauba saabumistvolitatud kaubasaaja valdustesse.⁴⁹ TIR-märkmiku valdaja nõudel väljastab volitatud kaubasaaja kviitungi, millega tõendatakse kauba saabumist volitatud kaubasaaja valdustesse ja milles on viide transiidi saatedokumendile – transiidi/julgeoleku saatedokumendile ja TIR-

⁴⁵ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, artikkel 454a lg 3.

⁴⁶ *Ibid*, artikkel 454a lg 4.

⁴⁷ *Ibid*, artikkel 361 lg 3.

⁴⁸ *Ibid*, artikkel 454b.

⁴⁹ *Ibid*, artikkel 455.

märkmikule. Kviitungit ei kasutata tõendusena TIR-veoetapi lõpetamise kohta. Sihttolliasutus sisestab arvutisüsteemi andmed sõnumi „Kontrollitulemid” kohta. Kui volitatud kaubasaaja andmetötlussüsteem ei toimi, võivad pädevad asutused lubada kasutada sihttolliasutusega suhtlemiseks muid meetodeid.⁵⁰

TIR-konventsiooni alusel, kus tuleneb, et TIR-veoetapp on TIR-veo osa konventsiooniosalise territooriumil alates lähetolliasutusest või sisenemise vahetolliasutusest kuni sihttolliasutuse või väljumise vahetolliasutuseni, loetakse lõpetatuks, kui eelnimetatud nõuded on täidetud.⁵¹

Siht- või väljumistolliasutus täidab kontrollkontsu nr 2, säilitab TIR-märkmiku lehe nr 2 ja transiidi saatedokumendi – transiidi/julgeoleku saatedokumendi ning kasutab sõnumit „Saabumisteade”, et teavitada lähte- või sisenemistolliasutust kauba saabumisest samal päeval, kui see esitatakse siht- või väljumistolliasutusele. Kui TIR-veoetapp lõpetatakse muus kui transiidideklaratsioonis algselt deklareeritud asutuses, teavitab uus siht- või väljumistolliasutus lähte- või sisenemistolliasutust kaupade kohalejõudmisest sõnumiga „Saabumisteade”. Lähte- või sisenemistolliasutus teavitab algselt deklareeritud siht- või väljumistolliasutust kaupade kohalejõudmisest sõnumiga „Edastatud saabumisteade”. Siht- või väljumistolliasutus edastab sõnumi „Kontrollitulemid” lähte- või sisenemistolliasutusele hiljemalt kolmandal päeval pärast kauba esitamist siht- või väljumistolliasutusele, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhul. Kui kohaldatakse eelnimetatud kohustused, edastab sihttolliasutus sõnumi „Kontrollitulemid” lähte- või sisenemistolliasutusele hiljemalt kuuendal päeval pärast kauba saabumist volitatud kaubasaaja valdustesse. Kui erandjuhul loobuti kohustusest esitada TIR-märkmiku andmed andmetötlustehnika abil, siis tagastavad siht- või väljumisliikmesriigi tolliasutused viivitamata ning hiljemalt kaheksa päeva jooksul pärast TIR-veoetapi lõpetamist lähte- või sisenemisliikmesriigi tolliasutustele TIR-märkmiku lehe nr 2 asjakohase osa.⁵²

Kokkuvõtvalt saab öelda, et volitatud kaubasaaja staatuse saamiseks peab kirjalikult esitama taotluse ning kõik vajaliku teabe, mille alusel tolliametnikud kaaluvad volitatud kaubasaaja staatuse andmist ning oma valdustes või mõnes muus kindlaksmääratud kohas

⁵⁰ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, artikkel 454b.

⁵¹ *Ibid*, artikkel 454c lg 2.

⁵² *Ibid*, artikkel 455.

vastu võtta transiidiprotseduuril kaupa. Volitatud kaubasaaja peab teavitama kauba saabumisest pädevat sihtolliasutust elektroonses süsteemis NCTS ning seejärel tuleb oodata tolliasutusest mahalaadimise luba. Alles siis tohib volitatud kaubasaaja kaup maha laadida ja kirjendada mahalaadimise andmed dokumentidesse. Samuti selgus, et saab T1 ja TIR transiidiprotseduuril oleva kauba toimetada otse importijale. Volitatud kaubasaajalt ei nõuta tagatise esitamist.

2 KAUBA TOIMETAMINE TOLLITERMINALIDE KAUDU

LOGISTIKA

2.1 Ettevõtete pakutavad logistilised teenused

Igal ettevõttel on pakkuda kliendile oma tegevuse valdkonna teenused. Ettevõtjad toimetavad maanteetranspordiga kaupu Eestisse oma tolliterminalidesse, kasutades erinevaid logistilisi lahendusi. Selleks, et valida logistiline lahendus tuleb arvestada kliendi sooviga.

Eesti on ühinenud enamuse rahvusvaheliste konventsioonidega, millega on tagatud Eesti ettevõtetele samaväärsed ettevõtlustingimused. Eesti transpordisektor on üks paremini Euroopa riikidega integreerunud majandusharusid. Tulemusena on Eesti ettevõtted sulandunud edukalt rahvusvahelisse koostöösse, toimivad riigisisised ja eksport-importveod, Eesti on senini olnud edukas transiidikoridoride vahelises konkurentsisis.⁵³

Transiidi osakaal kogutranspordis on aastatega järjest tõusnud. Eestis on üsna edukalt välja arendatud transiiti teenindav transpordi infrastruktuur, logistika- ja veondufirmad on tihedas konkurentsisis tõstnud teeninduse kvaliteedi Soomega konkureerivale tasemele, moodustades võimsa transpordipotentsiaali.⁵⁴

Lõputöö ülesandeks oli viia valitud ettevõtjatega läbi struktureeritud intervjuu. Struktureeritud intervjuud valiti, sest suunavate küsimustega intervjuu oli kõige paremini sobiv strateegia ettevõtjate tegevuse uurimiseks ja lihtsam algajale intervjuueerijale. Välja töötatud olid küsimused, mida esitati kindlas järjekorras. Küsimusi koostati ilma vastusevariantideta. Igale ettevõtjale esitati samad küsimused, neid ei muudeti.

⁵³ Transpordi arengukava 2006-2013, Majandus- ja Kommunikatsioonministeerium, lk 8.

⁵⁴ *Ibid*, lk 16.

Intervjuu küsimusi oli kokku kaksteist, mis olid koostatud nii eesti kui ka vene keeles. Küsimusi esitati loogilises järjekorras, kui ettevõtja vastas jah, siis esitati järgmist küsimust, juhul kui ettevõtja vastus oli ei, siis järgmist küsimust ei esitatud, vaid mindi edasi.

Intervjuu viidi läbi silmast silma põhimõttel. Kui intervjuueeritav oli nõus, siis salvestati tema vastused.

Intervjuud viidi läbi nelja ettevõtjatega, üks Sillamäel ja Narvas ning kaks Tallinnas. Sillamäelt valiti Bolsim Terminaal OÜ, Narvast AS Sivex International, kelle peakontor asub Pärnus ja Tallinnast Logistika Pluss OÜ ja Schenker AS.

Maksu- ja Tolliameti kodulehekülje (www.emta.ee) andmetel omavad kõik valitud ettevõtjad tolliagentuuri tegevusluba, mis annab õiguse isikute kaudseks esindamiseks suhtlemisel tolliga. Tolliagentuur on Eesti füüsilisest isikust ettevõtja või Eestis asutatud juriidiline isik, kes seoses kauba EL välisest riigist Eestisse või Eestist EL välisesse riiki toimetamisega suhtleb tolliga, teostades tolliformaalsusi teise isiku eest temaga kokkuleppel. Tolliagentuur esitab tollile tagatise. Tolliagentuur tegutseb tolliagentide kaudu. Tolliagent on füüsiline isik, kellele toll on väljastanud asjakohase tunnistuse.⁵⁵

Euroopa Komisjoni kodulehe maksunduse ja tolliliidu avaliku andmebaasi andmetel omavad Sivex International AS, Schenker AS ja Logistika Pluss OÜ AEO sertifikaati⁵⁶, mis tähendab, et tolli poolt on neile antud volitatud ettevõtja staatus. Volitatud ettevõtja saab hõlbustusi turvalisus- ja julgeolekualase tollikontrolli suhtes ja/või tollieeskirjadega ette nähtud lihtsustusi. Volitatud ettevõtja staatust tunnustavad kõigi liikmesriikide tollid.⁵⁷

Tolli andmetöötlussüsteemi LOAD andmetel omab Schenker AS volitatud kaubasaatja/ -saaja luba transiidil, tolliterminali luba ja tollilao luba.

⁵⁵ Tolliseadus, §4.

⁵⁶ Maksunduse ja tolliliit, (2013) <www.ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/eos/aeo_consultation.jsp?Lang=et&Screen=0&range=25&ContentPath=&certificatesTypes=&aeoCountry=&offset=1&Expand=false&holderName>, (05.05.2013).

⁵⁷ Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, artikkel 5a.

Schenker AS'i eesmärgiks on osutada oma klientidele integreeritud logistilist teenust, mis vastab kõrgetele kvaliteedi-, keskkonnakohustumuse ja ühiskondliku vastutuse standarditele, kindlustab omanikule piisava ärikasumi, tagab jätkuva kliendirahulolu ja loob Schenkerile seeläbi konkurentsieelised. Teenuste kvaliteeditaseme hoidmiseks parendame pidevalt oma teenuseahela vastavust sise- ja välisklientide ootustele. Ühised kontsernisisesed standardid ja pidevalt uuenevad tehnilised lahendused kindlustavad ühtlase teenindustaseme.⁵⁸

Schenkeris toimib standardite ISO 9001 ja ISO 14001 nõuetele vastav integreeritud juhtimissüsteem, mis rakendub rahvusvaheliste ja Eesti siseste maanteetranspordivedude, lennu- ja konteinerivedude korraldamisel ning logistiliste teenuste osutamisel. Juhtimissüsteemi nõuete täitmine on kohustuslik kõigile ettevõtte töötajatele. Samuti on Schenkeri kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi nõuete täitmisel kaasatud alltöövõtjatest veoettevõtted ja autojuhid.⁵⁹

Tolli andmetöötlussüsteemi LOAD andmetel omab AS Sivex International SD luba, volitatud kaubasaatja/ -saaja luba transiidil, 3 tolliterminali luba, 2 tollilao luba, aktsiisilao luba.

AS Sivex International on Eesti Kaubandus- Tööstuskoja, Eesti-Vene Ettevõtjate koja liige. AS Sivex International on sertifitseeritud ISO9001 vastavuse sertifikaadiga. AS Sivex International on 1994. aastast Pärnus tegutsev tollimaaklerfirma, mille allüksused asuvad Luhamaa, Koidula ja Narva piiripunktides. Nende põhilisteks teenusteks on maakleri- ja tollilaoteenused Pärnus ja Narvas, aktsiisilaoteenused Narvas ning valuutavahetuse, TIR-andmete sisestamine süsteemi "COMPLEX", tollitransiidi ja kindlustuse teenused piiripunktides. Ettevõtte pakub klientidele paindlikku ja efektiivset teenindust kauba tollidokumentide vormistamisel ja tolliagenditeenuse kasutamisel.⁶⁰

Vormistatakse ööpäevaringselt transiidideklaratsioone ja pakutakse printsipaali teenust Narva, Koidula, Luhamaa piiritollipunktides. Vastavalt vajadusele tehakse transiidi

⁵⁸ Schenker AS kodulehekül, (2011) <www.schenker.ee/log-ee-ee/start/schenkerestonia/managementpolicy.html>, (15.01.2013).

⁵⁹ Schenker AS kodulehekül, (2011) <www.schenker.ee/log-ee-ee/start/schenkerestonia/managementpolicy.html>, (15.01.2013).

⁶⁰ AS Sivex International kodulehekül, <www.sivex.ee/et/>, (15.02.2013).

vormistamine Pärnu linnas. Transiidideklaratsiooni vormistamiseks on vaja vajalikud andmed: kaubaarve, transiidi lähtekoht, transiidi sihtkoht, auto ja haagise registreerimise numbrid. Tolliterminalis ladustatakse ajutiselt kuni 20 päevaks kolmandatest riikidest saabunud kaupu. Mõjuval põhjusel võib toll pikendada ajutise ladustamisluba importmakse maksmata. Ladustamine tollilaos: kasutatakse pikemaajaliseks ladustamiseks tollilaos, importmakse maksmata. Kaupade vabasse ringlusesse lubamisega nii tolliterminalist kui tollilaost tuleb maksta riigimaksud.⁶¹

Tolli andmetöötlussüsteemi LOAD andmetel omab Logistika Pluss SD luba, volitatud kaubasaaja luba transiidil, tolliterminali luba, tollilao luba ja aktsiisilao luba.

Logistika Pluss OÜ on suurim laopidaja Eestis, kes pakub erinevaid logistikateenused rahvusvahelistele tööstus-elektronika suurkontsernidele, toidu-, alkoholi- ja esmatarbekaupade tootjatele ning maaletoojatele.⁶²

Põhiteenusteks on kaupade vastuvõtmine, -hoiustamine, -tellimuste komplekteerimine ja –transporditeenus üle Eesti ning lisandväärtuse andmine kaupadele. Ettevõtte pakub lisaks aktsiisilao, tollilao- ja tolliterminaliteenuseid ning tollimaakleriteenust. Oma tootmisklientidele pakub Logistika Pluss OÜ monteerimise, kvaliteedikontrolli ja pakkimise teenuseid. Vajadusel seob kliendi süsteemi majandustarkvaraga.⁶³

Logistika Pluss OÜ omab pikaajalist kogemust, aastast 1998, kolmandate riikide kaubavoogude haldamisel ja suhtlemises Maksu- ja Tolliametiga. Selleks, et olla kindel kolmandast riigist saabuva konteineri sisu vastavuses kaasolevale dokumentatsioonile, kasutavad tolliterminali teenust. Niimoodi säästavad nad suuri summasid valesti saadetud või puuduvatelt kaupadelt maksude tasumiselt.⁶⁴

Deklareeritakse vaid reaalselt saabunud kaup ja kogused. Hea võimalus rahavoogude täpsemaks kontrolliks on kasutada tolliladu. Konteinerites suurte kogustena tellitud kaupadelt ei ole vaja tasuda tollimaksu ja käibemaksu kohe, vaid vastavalt vajatavale kogusele, mis väljastatakse tollilaost osade kaupa.⁶⁵

⁶¹ AS Sivex International kodulehekül, <www.sivex.ee/et/tegevusalad>, (15.02.2013).

⁶² Logistika Pluss kodulehekül OÜ, (2012) <www.logistikapluss.ee/?main=1>, (15.02.2013).

⁶³ Logistika Pluss kodulehekül OÜ, (2012) <www.logistikapluss.ee/?main=1>, (15.02.2013).

⁶⁴ Logistika Pluss kodulehekül OÜ, (2012) <www.logistikapluss.ee/?main=11>, (15.02.2013).

⁶⁵ Logistika Pluss kodulehekül OÜ, (2012) <www.logistikapluss.ee/?main=11>, (15.02.2013).

Tolli andmetöötlussüsteemi LOAD andmetel omab Bolsim Terminaal OÜ SD luba ja tolliterminali luba.

Transportimise traditsioonilisest lähenemisest, infovoog liigub koos kaubasaatjaga saadetud materjali vooga läbi ekspediitori, kes tegeleb transpordiga, seejärel ekspediitorilt kaubasaajani. Sellise lähenemisega nagu logistika, mille elemendiks on üks ühendvedude operaator, kes haldab infovoogu ja koordinaatide tegevust.⁶⁶

Ettevõtjate kontakti leidmiseks kasutati MTA kodulehekülge (www.emta.ee), valides kataloogist ärikliendile, vasakust tulpist tolli alt väljastatud load. Loa nimekirjast saab leida vajalikku ettevõtet, kus on märgitud aadressid ja kontaktandmed.

Kokkuvõtvalt selgus, et Eesti transpordisektor on üks paremini Euroopa riikidega integreerunud majandusharusid. Eesti ettevõtted on sulandunud rahvusvahelisse koostösse ning toimuvad importveod. Kõik intervjueeritavad ettevõtted on uurimisülesandest lähtudes olulised, nad toimetavad maanteetranspordiga EL välise staatusega kaupu sisenemistolliasutusest sisemaale SD-ga või transiidiprotseduuriga, kõik on tolliterminalipidajad, seega toimetavad kaupu importijale tolliterminali kaudu, omavad tolliagentuuri tegevusluba, mis annab õiguse isikute kaudseks esindamiseks suhtlemisel tolliga. Ettevõtted osutavad klientidele erinevaid logistilisi teenuseid, mis vastavad kõrgetele kvaliteedi standarditele.

2.2 Valitud logistilised lahendused

Kauba saabumisel logistika ettevõtete kohta, kasutatakse erinevaid logistilisi lahendusi. Selle all mõistakse, milliseid protseduure ja dokumente ettevõtjad peamiselt kasutavad, kuidas toimub kauba saabumisel tolliterminali kaubakoguste kontroll, kas ettevõtjad võtavad kauba vastu volitatud kaubasaajana.

⁶⁶ *Транспортная логистика*, (2013) <www.logistike.com/>, (05.05.2013).

Intervjueeritud AS Schenker vastusest selgus, et nad toimetavad ja korraldavad maanteetranspordivahendiga Eestisse kolmanda riigi staatusega kaupa. Kaubaveo jätkamiseks sisenemistolliasutusest sihtkohta korraldavad kauba vedu transiidideklaratsiooni alusel (täpsemalt T1), nad ei kasuta SD. Kui on vajalik, siis maanteetranspordivahendiga toimetatava kolmanda riigi staatusega kauba veo jätkamiseks sihtkohta kauba suhtes rakendavad transiiditolliprotseduuri, kaup paigutatakse nende tolliterminali. TIR protseduuri rakendatakse vähem võrreldes T1 transiidi protseduuriga. AS Schenker võtab tolliprotseduuril olevat kaupa vastu volitatud saajana ja oma valdustes (tolliterminali). Kui tekivad mingid tehnilised põhjused, siis kasutavad asendus toimingut ehk tolliloyal. Transiidiprotseduuril olevat kaupa toimetavad olenemata sellest, kas kaubasaaja on volitatud või mitte kaubasaaja, praktikas toimetavad volitatud kaubasaajale kauba.

AS Schenkeri kauba vastuvõtmisest tolliterminali küsimusele, kas laete kaubad alati transpordivahendilt maha või esineb olukordi, kus kaupu veokilt maha ei laadita (vt. lisa küsimus 9, punkt 1) vastati, et nii ja naa. Oleneb sellest, kui saabunud maanteetranspordivahendil on laaditud palju firmade kaubad, siis kaup laaditakse maha. Kui veok saabub AS Schenkeri'le, siis vormistatakse elektroonilises süsteemis saabumisteadet, siis oodatakse tollilt elektroonselt mahalaadimise luba ning seejärel laaditakse kaubad tolliterminali. Kauba kindlaks tegemiseks, tolliterminali töötajad võtavad kauba maha ja kontrollivad vastavust dokumentidele. Ehk näiteks saatedokumentides on märgitud, kui palju on kaubaalust ning tolliterminali töötaja loeb üle, kas vastab tõele või mitte. Kajastatud saatedokumentides kaupa kindlalt ei saa kontrollida, kuna puudub õigus pakki avada. Tolliterminal on hea koht, kus kauba saajal on võimalik kaup kontrollida enne järgmise protseduuri tegemist.

Juhul, kui saabunud maanteetranspordivahendil on auto täis kaupa, mis kuulub ühele kaubasaajale, siis kauba saabumisest teatatakse tolli ja palutakse vormistada niinimetatud "ratastel tolli" ehk kaubale vormistatakse impordi deklaratsioon ning transiidi tolliprotseduuri lõpetamiseks jääb impordi tollideklaratsioon.

AS Schenker tolliterminali toimetatud kaupade toimetamine importijatele toimub vastavalt kliendi soovile. Ekspedeerijad on jagatud maade lõikes, kes võtavad ühendust kaubasaajaga ja lepivad kokku, kes tegeleb impordi deklaratsiooni vormistamisega ja kes

toimetab importijale kauba. Mõni kaubasaaja soovib ise kaubale järele tulla. Ajutiselt ladustatud kauba toimetamine importijatele oleneb kliendi soovist ja tarnetingimustest.

Peamised põhjused, mis takistavad kauba toimetamist otse importijale on see, et näiteks kaup, mis on saabunud AS Schenker tolliterminali ja kohe esitatakse tollideklaratsioon, see aktsepteeritakse ja oodatakse järgmist deklaratsiooni olekut ning see kaup võib sattuda kontrollikoridori. Kui impordi deklaratsioon on saanud staatuse kaup vabastatud, siis ainult saab kaup anda edasi kliendile üle.

Kokkuvõtvalt selgus AS-ga Schenker tehtud intervjuust, et peamiselt toimetab ettevõtja maanteetranspordiga Eestisse toodud EL välise staatusega kauba sisenemistolliasutusest transiidiprotseduuriga (nii T kui TIR transiit) enda tolliterminali. Tolliterminali toimetatud kaup võetakse vastu volitatud saajana ja paigutatakse ajutisele ladustamisele või deklareeritakse kohe järgmisile tolliprotseduurile. Peamise põhjusena miks ei toimetata kaupa otse importijale nimetas ettevõtja segakoormaid (mitme saaja kaup). Sel juhul laaditakse kaup alati veokilt maha, kontrollitakse pakkeüksuste vastavust kauba saatedokumentidele ja paigutatakse ajutisele ladustamisele tolliterminali. Ettevõtja märkis tolliterminali kui head kohta kaubasaajale kauba läbivaatamiseks enne tollideklaratsiooni esitamist, kuid samas tõi välja, et peamiselt deklareeritakse tolliterminali saabunud kaup siiski kohe tolliprotseduurile seda veokilt maha laadimata, kui kogu koorem on samale kauba saajale.

Teise põhjusena tõi AS Schenker välja importija esindamise kauba deklareerimisel. Kui importija on soovinud tollideklaratsiooni vormistamise teenust, siis ei anta kaupa enne kliendile üle, kui toll on kauba vabastanud.

Intervjueeritud AS-lt Sivex International, selgus, et nad ei oma maanteetranspordivahendeid EL välise staatusega kauba toimetamiseks Eestisse. On tellinud transpordivahendeid kliendi soovil.

Maanteetranspordivahendiga Eestisse toimetatava EL välise staatusega kauba veo jätkamiseks sisenemistolliasutusest sihtkohta teostavad kauba vedu SD ja transiidideklaratsiooni alusel. Tagavad printsipaalina kauba vedusid EL välispiirilt Venemaaga ka teistesse EL riikidesse.

Transiidiprotseduuril olevat kaupa võetakse vastu volitatud kaubasaajana vastu oma tolliterminalides. Volitatud kaubasaaja saab ise transiidi lõpetada. Transiidiprotseduuril olevat kaupa toimetatakse kõigile nii volitatud kaubasaajale kui ka isikutele, kes ei oma volitatud ettevõtja staatust.

On kaks varianti, kuidas toimub kaupade vastuvõtmine tolliterminalis. Esimene on see, et transiidi saavad volitatud saajana ise lõpetada. Kaup laaditakse maha, kontrollitakse kõik ära. Oleneb, kas on tükikaup, siis kontrollitakse vastavust saatedokumentidele, siis vormistatakse ladustamisteade ja viimaseks lõpetatakse transiit. Erinevuste korral kaubal, märgitakse erinevus ladustamisteatele ja transiidile.

Teine variant on “ratastel toll”, kaup maha ei laadita, vaid lastakse vabasse ringlusse, kuid sellel olukorral, kui ei ole kauba puhul kahtlusi. Näiteks kaubaks on paberrullid- saab veoki peal lugeda laadimata maha. Või alustega kaupa. Aga, kui on palju kaubaposisioone, tuleb maha laadida, näiteks see kehtib kindlalt Hiina kauba puhul.

Tolliterminali toimetatud kaupade toimetamine importijatele toimub pärast kauba deklareerimist vabasse ringlusse ja vabastamist tolli poolt. Kaupade toimetamine importijale toimub kliendi soovil või tuleb importija ise tolliterminali kaubale järele.

Kokkuvõtvalt selgus AS-ga Sivex International tehtud intervjuust, et peamiselt toimetab ettevõtja maanteetranspordiga Eestisse toodud EL välise staatusega kauba sisenemistolliasutusest transiidiprotseduuriga enda tolliterminali. Tolliterminali toimetatud kaup võetakse vastu volitatud saajana ja paigutatakse ajutisele ladustamisele või deklareeritakse kohe järgmisile tolliprotseduurile. Kohe deklareeritakse tolliprotseduurile kaup mida on võimalik kontrollida seda veokilt maha laadimata. Põhjusena miks ei toimetata kaupa otse importijale tõi AS Sivex International välja importija esindamise kauba deklareerimisel. Kui importija on soovinud tollideklaratsiooni vormistamise teenust, siis ei anta kaupa enne kliendile üle, kui toll on kauba vabastanud.

Intervjueeritud Logistika Pluss OÜ-lt selgus, et nad ei oma autoparki EL välise staatusega kauba toimetamiseks maanteetranspordivahendiga Eestisse ning ise vedusid ei teosta, vaid korraldavad vedusid. Logistika Pluss OÜ ei kasuta SD, kuigi omavad selleks luba, sest

peavad vormistamise poolt ebamugavaks. Kauba veo jätkamiseks sisenemistolliasutusest sihtkohta korraldavad vedu transiidideklaratsiooni alusel.

Transiidiprotseduuril olevat kaupa võtavad ise vastu volitatud kaubasaajana oma tolliterminali kolmes asukohas. Põhjendasid, et tolliterminal on hea koht, kus on võimalik kaup kontrollida enne järgmise tolliprotseduuri rakendamist ja kus on võimalik selgitada puudujääke.

Transiidiprotseduuril olevat kaupa toimetatakse teisele volitatud saajale ja tavatransiidiga toimetatakse ka isikutele, kes ei ole volitatud kaubasaajad.

Kauba vastuvõtmisel oma tolliterminali alati laaditakse kaup lattu, kus kaup hiljem tollitakse lahti. Samuti toimub "ratastel vormistamine" ehk kaubale vormistatakse impordi deklaratsioon. Kauba koguste/pakkeüksuste vastavuse kontrollimine oleneb kaubast. Alkohoolse kauba puhul antakse laomehele pakkeleht või kaubaarve, kus on märgitud kastide üldkogus. Laomees kontrollib kastide kogust, mitu pudelit on kastis, arvutab kokku ning saab kaubaarvel märgitud üldkogust. Samuti laomees vaatab üle kauba kangust, partiinumbri, tootenimetust. Elektroonikakomponentide puhul ei avata pakke, kuna kaup on pakitud ebamugavalt, iseenesest on kergelt katki minev kaup. Pakke avatakse juhul, kui nõuab toll. Kauba kindlaks tegemisel ei lähtu ainult kauba saatedokumentidest, vaid katsutakse asja selgeks teha.

Tolliterminali toimetatud kaubad toimetatakse importijatele pärast tollile importdeklaratsiooni esitamist ja kauba vabastamist.

Peamised põhjused, mis takistavad kauba toimetamist otse importijale on see, et peab tollideklaratsioonid vormistama ja impordimaksud maksma, sellega kaasneb seaduse mitte rikkumine. Printsipaal on ise huvitatud sellest, et kaup jõuaks sihtkohta, kuna vastutab ise kauba eest, muidu, kui ei jõua kaup sihtkohta, siis maksab printsipaal makse. Kui tolliterminalis midagi kaubaga juhtub, maksab tollipidaja ise impordimaksud.

Kokkuvõtvalt selgus OÜ-ga Logistika Pluss tehtud intervjuust, et peamiselt toimetab ettevõtja maanteetranspordiga Eestisse toodud EL välise staatusega kauba sisenemistolliasutusest transiidiprotseduuriga enda tolliterminali. Tolliterminali toimetatud

kaup võetakse vastu volitatud saajana ja paigutatakse ajutisele ladustamisele või deklareeritakse kohe järgmisile tolliprotseduurile. Põhjustena miks ei toimetata kaupa otse importijale või OÜ Logistika Pluss välja printsipaali vastutuse transiidiprotseduuri eest (enda tolliterminal on turvaline sihtkoht) ja importija esindamise kauba deklareerimisel Kui importija on soovinud tollideklaratsiooni vormistamise teenust, siis ei anta kaupa enne kliendile üle, kui toll on kauba vabastanud.

Intervjueeritav Bolsim Terminaal OÜ-lt selgus, et nad toimetavad maanteetranspordivahendiga Eestisse EL välise staatusega kaupa. Kauba veo jätkamiseks sisenemistolliasutusest sihtkohta veetakse ja korraldatakse kauba vedu SD alusel. Kaupa toimetatakse isiklikku tolliterminali. Umbes 70% tuleb EL välise staatusega kaupa nende tolliterminali just SD alusel.

Isik ise ei tegele transiidiprotseduuri vormistamisega, kuid tolliterminali transiidiprotseduuril saabunud kauba vedu lõpetatakse järgmise transiidiprotseduuriga, reeglina on see transiidiprotseduuri lõpetamine kauba paigutamise vabastooni või lastakse kauba vabasse ringlusse, kehtib umbes 50/50.

Tolliterminal on kaupade kontrollimiseks enne tollideklaratsiooni esitamist. Tolliterminal on eraldatud väravatega, mis on plommitud, kuna asub väljaspool vabastooni. Tolliterminal on kaetud/kinnine, avar, kuhu saab transpordivahendi koos kaubaga paigutada ning panna tollitõkendi väravatele, mis takistab ligipääsu kaubale ning hoida kaupa, kuni pole vormistatud järgmine tolliprotseduur. Veel saab kasutada oma tolliterminali kõlbmatu kauba hävitamiseks.

Kaupade vastuvõtmisel tolliterminali kontrollitakse kauba koguste/pakkeüksuste vastavust saatedokumentidele, näiteks kauba aluste ülelugemise ja seal olevad karbid. Tolliterminali toimetatud kaupadele vormistatakse ladustamisteade, pärast deklareeritakse kaup vabasse ringlusse ja siis viiakse tolliterminalist välja.

Käsitletud maanteetranspordivahendiga Eestisse toodud EL välise staatusega kauba importijale toimetamise viisid jagunevad, et 70% SD alusel, 20% T1 alusel ja 10% TIR-raamatu alusel. Peamised põhjused, mis takistavad kauba toimetamist otse importijale puuduvad.

Kokkuvõtvalt selgus OÜ-ga Bolsim Terminaal tehtud intervjuust, et peamiselt toimetab ettevõtja maanteetranspordiga Eestisse toodud EL välise staatusega kauba sisenemistolliasutusest SD-ga enda tolliterminali ja paigutab ajutisele ladustamisele. Ettevõtja ei nimeta takistavaid põhjusi kauba toimetamiseks otse importijale, kuid antud vastuste põhjal saab järeldada, et tolliagentuurina esindab ta importijaid tollideklaratsiooni esitamisel ja ei väljasta kaupu tolliterminalist enne, kui toll on kauba vabastanud.

Intervjuude põhjal kokkuvõtvalt märgitakse kaupade enda tolliterminali toimetamise logistilise põhjusena segakoormaid, milles on erinevate importijate kaup ja mis vajavad konkreetse importija jaoks komplekteerimist.

Teiseks põhjendatakse kaupade toimetamist enda tolliterminali (st. mitte otse importijale) vastutusega veo eest printsiipaalina või SD esitajana, enda tolliterminali peetakse veo nõuetekohase lõpetamise ja impordimaksude tasumise tagamiseks kindlaks sihtkohaks. Samas toovad intervjuueeritavad välja, et tolliterminali toodud kaup sageli mitte ei ladustata, vaid deklareeritakse kohe tolliprotseduurile seda veokilt maha laadimata ja läbi vaatamata. Sellise logistilise skeemi kasutamisel on küll tagatud kauba kiire toimetamine importijale, sest importijad ei ole huvitatud kauba vaheladustamisest, kuid on risk, et tollile deklareeritakse valeandmeid.

Kõigis intervjuudes tuuakse välja vastutus tollideklaratsiooni esitamise ja impordimaksude tasumise eest. Arvestades, et kõik intervjuueeritavad on tolliagentuurid, siis võib seda põhjendust tõlgendada pigem nende ärihuviga esitada tollideklaratsioone importija esindajana. Kauba toimetamine otse importijale ei ole taksituseks tollideklaratsiooni esitamiseks esindaja kasutamisel.

Kokkuvõtvalt saab järeldada, et riskide vähendamiseks kauba deklareerimisel on vajalik arendada kaupade toimetamist otse importijatele kus importijad võtavad transiidiprotseduuril kaupu vastu volitatud kaubasaajana. See võimaldab kauba importija juures maha laadida ilma vahelaadimiseta tolliterminalis ja enne tollile deklareerimist läbi vaadata, et tagada kauba kohta õigete andmete esitamine tollile. Seisuga 30.04.2013 on Maksu- ja Tolliameti andmetöötlussüsteemi LUBA andmetel Eestis väljastatud 77 volitatud kaubasaaja luba, nendest 56 isiku omab ka tolliterminali luba.

Lõputöös järeldatakse, et logistilised ettevõtted ja importijad jälgivad tollieeskirjadega sätestatud reegleid. Informatsiooni tollieeskirjade kohta saadakse Euroopa Komisjoni maksunduse ja tolliliidu ja Maksu- ja Tolliameti kodulehelt, Riigi Teatajast.

KOKKUVÕTE

Logistika ettevõtted tegelevad EL ja kolmandate riikide vahelise kauba vastuvõtmisega oma tolliterminalidesse. Saabunud kaup kuulub tollijärelevalve alla selle saabumisest, kuni kauba tollistaatus muutub.

Töö uudsus oli, et kaup saab toimetada, kas otse importijale või muusse sihtkohta ning Eestisse maanteetranspordiga toodud EL välise kauba toimetamist logistika ettevõtete poolt importijatele pole uuritud.

Töö aktuaalsus oli, et on palju logistika ettevõtteid, kes pakkuvad erinevaid teenuseid oma klientidele ning otsib vastust küsimusele, miks on ettevõtjate poolt valitud konkreetsed logistilised lahendused.

Probleem oli selles, et Eestisse toodud EL välise staatusega kaupu ei toimetata otse importijatele, vaid tolliterminali kuni kauba vabastamiseks vajalike tolliformaalsuste teostamiseni.

Eesmärk oli analüüsida maanteetranspordiga Eestisse toodud EL välise staatusega kauba toimetamist importijatele logistika ettevõtete tolliterminalide kaudu.

Selleks et eesmärki saavutada püstitati esimeseks uurimisülesandeks anda ülevaade maanteetranspordiga Eestisse toodud EL välise staatusega kauba veost sihtkohta alates Eestisse sisenemisest ning ajutisest ladustamisest. EL välise kauba saabumisel Eesti territooriumile on vaja teostada tolliformaalsused. Kaup peab liikuma dokumentide alusel, mis tõestavad kauba liikumist Eesti territooriumil. Dokumendid võivad erineda üksteisest. Kaup saab liikuda, kas SD, T1 või TIR-märkmiku alusel. Kõikidel dokumentidel on määratud piirae, mille jooksul peab kaup paigutama ajutisele ladustamisele tolliterminali, hoiukohta või suunama tolliprotseduurile.

Teiseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade EL välise staatusega kauba vastuvõtmisest volitatud kaubasaaja poolt. Kauba vastuvõtmine volitatud kaubasaaja poolt on transiidiprotseduuri lihtsustus, mille alusel tolliluba omav printsipaal või kauba saaja võib

kauba vastu võtta oma valdustes või mis tahes muus kindlaksmääratud kohas kaupa sihttolliasutuses tollile esitamata.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli anda ettevõtete pakutavatest teenustest. Kõik valitud logistika ettevõtjad omavad tolliagentuuri tegevusluba, mis annab õiguse isikute kaudseks esindamiseks suhtlemisel tolliga. Ettevõtjad pakuvad peamiselt kvaliteetset kauba ladustamist oma tolliterminalides ja esindamist kauba deklareerimisel.

Neljandaks uurimisülesandeks oli uurida ettevõtjate poolt valitud konkreetset logistilised lahendused. Vastuseks uurimisülesandele oli intervjuu abil selgitada välja miks on ettevõtjate poolt valitud konkreetset logistilised lahendused. Ettevõtted kasutavad konkreetseid lubatud logistilisi skeeme. Kui tolliterminali saabub veok laaditud paljude firmade kaubaga, siis vormistatakse elektroonilises süsteemis kauba saabumist ning oodatakse tolli poolt kauba maha laadimise luba alles siis laaditakse kaup tolliterminali. Kui maanteetranspordil laaditud kaup kuulub ühele kaubasaajale, siis vormistatakse impordi deklaratsioon ja kaup läheb kaubasaajale. Riskide vähendamiseks kauba deklareerimisel on vajalik arendada kaupade toimetamist otse importijatele kus importijad võtavad transiidiprotseduuril kaupu vastu volitatud kaubasaajana.

Tulenevalt eeltoodust leitakse, et lõputöö eesmärk on saavutatud, kuid kauba toimetamine otse importijatele teema laiahaardelisuse tõttu vajaks antud valdkond kindlasti edaspidi põhjalikumat käsitlemist.

Edaspidi vajab täiendavat uurimist importijate tegevus, kuna käesolev töö keskendus kaupu importijatele toimetavate isikute tegevusele.

РЕЗЮМЕ

Автор выбрал тему своей работы поставка товара импортёру дорожно-транспортным средством через таможенный терминал, так как для поставки третьих стран товара импортёру можно использовать разные логистические решения.

Диссертация актуальна, так как существует много предприятий, занимающихся логистикой, которые предлагают разные услуги и ищет ответ на вопрос, почему предприниматели выбрали конкретные решения в области логистики.

Диссертация является новинкой, так как не было исследовано поставки из товара третьих стран в Эстонию через таможенный терминал.

Проблема диссертации заключается в том, что в основном не поставляется привезённый товар не являющийся членом сообщества транспортным средством в Эстонию на прямую импортёру, а в таможенный терминал до оформления таможенных формальностей для импорта.

Цель диссертации заключается в анализе, с помощью которого анализируют действия лица, которое поставляет транспортным средством товар импортёру через таможенный терминал.

Для того, что бы достичь цель:

1. Предоставляются сведения о поставке дорожно-транспортным средством товара со статусом третьих стран, начиная с въезда в Эстонию и о временном хранении.
2. Предоставляются сведения о принятии уполномоченным лицом товара являющимся третьих стран.
3. Предоставляются сведения о действиях предпринимателей.
4. Анализируются выбранные конкретные логистические решения предпринимателей.

Товар должен двигаться на основе документов, которые доказывают движение товара на территории Эстонии. Товары могут перемещаться, либо по SD, T1 или

ТИР-карнету. На всех документах назначен срок времени, в течение которого товар должен быть размещён на временное хранение в таможенном терминале, место хранения, или направлен на таможенную процедуру.

Предприниматели используют конкретные допустимые логистические схемы. Товар принимается в таможенный терминал, где выбирается следующая таможенная процедура и потом товар отправляется импортёру.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

1. AS Sivex International kodulehekül, <www.sivex.ee/et/>, (15.02.2013).
2. Kaupade vedu sisenemisdeklaratsiooniga, juhised kliendile.
3. Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustik, Nõukogu määrus (EMÜ) nr 2913/92, (2007).
4. Konsolideeritud Euroopa Liidu tolliseadustiku rakendussätted, Komisjon määrus (EMÜ) nr 2454/93,2. (seisuga 28.12.2012).
5. Logistika Pluss kodulehekül OÜ, (2012) <www.logistikapluss.ee/?main=1>, (15.02.2013).
6. Maksu ja Tolliameti, „Ajutine ladustamine”<www.emta.ee/index.php?id=857> (23.11.2012).
7. Maksu- ja Tolliamet asutusesiseseks kasutamiseks (2010) „Transiidiprotseduuri rakendamise täiendavad juhised”.
8. Maksu- ja Tolliamet, „Kaubasaajatele, kes saavad kaupa transiidiprotseduuri alusel”, <www.emta.ee/public/toll/Kaubasaajatele_kes_saavad_kaupa_transiidiprotseduuriga_1.pdf> (27.01.2013).
9. Maksunduse ja tolliliit, (2013) <www.ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/eos/aeo_consultation.jsp?Lang=et&Screen=0&range=25&ContextPath=&certificatesTypes=&aeoCountry=&offset=1&Expand=false&holderName>, (05.05.2013).
10. Nõuded tollilaole, tolliterminalile ja hoiukohale, tollilao, tolliterminali ja hoiukoha pidamise loa väljastamise, loa kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise ning kauba hoidmise kord, 27.04.2004 nr 100, jõustunud 03.05.2004, RTL 2004, 54, 919 ... RT I, 28.11.2012, 11.
11. Schenker AS kodulehekül, (2011) <www.schenker.ee/log-ee-ee/start/schenkerestonia/managementpolicy.html>, (15.01.2013).

12. TIR konventsioon, 1975, täiendatud seisuga 01.01.2012.
13. TIR-käsiraamat, 2007, Euroopa Majanduskomisjon.
14. Tolliseadus, 13.04.2004, jõustunud 01.05.2004 - RT I 2004, 28, 188 ... RT I, 25.10.2012, 28.
15. Transit manual, Taxud/A3/0007/2010.
16. Transpordi arengukava 2006-2013, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.
17. *Транспортная логистика*, (2013) <www.logistike.com/>, (05.05.2013).
18. Täiendavad juhised kauba sisenemis- ja väljumisformaalsuste teostamiseks, 05.06.2009 nr 38, jõustunud 01.07.2009 - RTL 2009, 47, 657 ... RT I, 20.11.2012, 5.

LISA LISAINTERVJUU KÜSIMUSED

1. Kas toimetate maanteetranspordivahendiga Eestisse EL välise staatusega kaupa või korraldate sellist toimetamist?

Поставляете ли вы дорожно-транспортными средствами в Эстонию товар со статусом не являющимся членом сообщества или организовываете такую доставку?

2. Kas maanteetranspordivahendiga Eestisse toimetatava EL välise staatusega kauba veo jätkamiseks sisenemistolliasutusest sihtkohta veate või korraldate kauba vedu sisenemisdeklaratsiooni alusel?

Для продолжения перевозки в пункт назначения дорожно-транспортным средством поставляемый товар со статусом не являющимся членом сообщества, вы перевозите или организовываете перевозку по SD?

3. Kui veate või korraldate kauba vedu sisenemisdeklaratsiooni alusel, siis kuhu kauba toimetate – kas enda tolliterminali, teise isiku tolliterminali, importija hoiukohta? Milline variant peamiselt? Põhjendage miks?

Если перевозите или организовываете перевозку товара по SD, то куда поставляете товар - в свой таможенный терминал, другой личности терминал, импортёра склад? Какой вариант основной? Объясните почему.

4. Kas maanteetranspordivahendiga Eestisse toimetatava EL välise staatusega kauba veo jätkamiseks sihtkohta rakendate kauba suhtes transiidi tolliprotseduuri? Kas kasutate T1 transiidi protseduuri? Kas kasutate TIR transiidi protseduuri?

Поставляемым транспортным средством товар со статусом не являющимся членом сообщества в Эстонию для продолжения перевозки в пункт назначения, вы применяете по отношению товара транзит

процедуру? Используете ли вы Т1 транзит процедуру? Используете ли вы МДП транзит процедуру?

5. Kas võtate transiidiprotseduuril olevat kaupu vastu volitatud saajana?

Берёте ли вы товар находящийся на транзит процедуре уполномоченным получателем?

6. Kui võtate transiidiprotseduuril olevat kaupa vastu volitatud saajana, siis kus – kas oma valdustes (tolliterminal, muu koht) või ka teise isiku valdustes (importija asukohas) ?

Если вы берёте товар находящийся на транзит процедуре уполномоченным получателем, то где - как в своих помещениях (таможенном терминале, другое место) или тоже другой личности помещениях (импортёра место нахождения)?

7. Kas toimetate transiidiprotseduuril olevat kaupa mõnele teisele volitatud saajale?

Поставляете ли вы товар находящийся на транзит процедуре другому уполномоченному лицу?

8. Kui te ei võta transiidiprotseduuril olevat kaupa vastu volitatud saajana, siis kas lõpetate transiidiprotseduuri ajutise ladustamisega enda tolliterminalis, teise isiku tolliterminalis, importija hoiukohas? Või lõpetate sihttolliasutuses järgmise tollikäitlusviisiga? Milline variant peamiselt? Põhjendage miks?

Если вы не принимаете товар находящийся на транзит процедуре как уполномоченное лицо, то вы заканчиваете транзит процедуру временным хранением в своём таможенном терминале, другого лица том. терминале, импортёра терминале? Или заканчиваете в назначенном таможенном месте следующим таможенным обращением? Какой вариант основной? Объясните почему?

9. Kirjeldage kuidas toimub kaupade vastuvõtmine teie tolliterminalis:

- kas laete kaubad alati transpordivahendilt maha või esineb olukordi kus kaupu veokilt maha ei laadita
- kas ja kuidas kontrollite koguste/pakkeüksuste vastavust saatedokumentidele või ladustate kaupu saatedokumentide alusel
- kas ja kuidas teete kindlaks mis kaubaga on tegemist või lähtute kauba saatedokumentidest?

Объясните, как происходит принятие товара в вашем таможенном терминале:

- *разгружаете ли товар всегда с транспортного средства или бывают обстоятельства, когда товар не разгружается с транспортного средства*
- *если и как проверяете количество/упаковочных единиц соответствие по сопроводительным документам или храните товар по сопроводительным документам*
- *если и как делаете точным с каким товаром имеете дело или исходите из сопроводительных документов?*

10. Kuidas toimub teie tolliterminalis ajutiselt ladustatud kaupade toimetamine importijatele?

Как происходит в вашем таможенном терминале поставка временно хранимого товара импортёру?

11. Millist eelpool käsitletud maanteetranspordivahendiga Eestisse toodud EL välise staatusega kauba importijale toimetamise viisi peamiselt kasutate? Põhjendage miks.

Какой из выше указанного метода обычно используете при доставке товара со статусом не являющимся членом сообщества в Эстонию дорожно-транспортным средством?

12. Tooge välja peamised põhjused mis takistavad kauba toimetamist otse importijale.

Вынесите основные причины, которые препятствуют перевозке товара непосредственно импортёру.